

ETNOLOGIE

Gabriela BOANGIU

REPREZENTĂRI SIMBOLICE ȘI PRACTICI SOCIALE ÎN CADRUL UNOR OBICEIURI FAMILIALE

Rezumat

Reprezentări simbolice și practici sociale în cadrul unor obiceiuri familiale

Lucrarea de față își propune să sublinieze importanța unor reprezentări simbolice și practici sociale ce pot fi identificate în cadrul unor obiceiuri familiale, în principal nuntă și înmormântare. La nuntă sunt urmărite anumite etape ce pot vorbi despre statutul mirilor, despre orațiile de nuntă, despre pețit și fixarea zestrei, despre recunoașterea integrării în societate a unei noi familii. În mormântarea are anumite efecte, muribundul poate lăsa cu limbă de moarte moștenirea împărțită la urmași sau poate scrie un testament ce va fi consultat după moartea acestuia. Se vor analiza niște documente din secolul al XVI-lea.

Cuvinte-cheie: reprezentări simbolice, practici sociale, obiceiuri familiale, zestre, testament.

Резюме

Символические представления и социальные практики в рамках некоторых семейных обычаев

В исследовании делается попытка подчеркнуть важность символических представлений и социальных практик, характерных для некоторых семейных традиций, главным образом свадьбы и похорон. Относительно свадьбы прослеживается ряд этапов, которые говорят о статусе жениха и невесты, о свадебной поэзии (ораțiile de nuntă), о приданом, о признании новой семьи в сообществе. Похороны всегда несут с собой определенные изменения. Умиравший может сказать в своем последнем слове, кому он оставляет свое состояние, или может оставить завещание, которое будет рассмотрено после его смерти.

Ключевые слова: символические представления, социальные практики, семейные традиции, приданое, последняя воля.

Summary

Symbolical representations and social practices in the context of some family traditions

The study attempts to highlight the importance of several symbolical representations and social practices specific to family traditions, mainly the wedding and the funeral. The wedding follows some stages that speak about the status of the groom and bride, about the wedding poetry (orațiile de nuntă), about matchmaking, about the dowry, about the recognition of a new family integration within the community. The funerals have several effects, the moribund may say in his last words

to whom he leaves his entire fortune or may write a will that will be consulted after his death. Documents from the XVI century are analysed.

Key words: symbolical representations, social practices, family traditions, dowry, will.

Imaginarul moștenirii poate fi analizat și în cadrul unor *obiceiuri familiale*, cum sunt nunta și înmormântarea, cu accent pe anumite secvențe ale acestora.

În cazul nunții este interesantă pentru tematica noastră etapa peșitului și a fixării zestrei și tot ansamblul de reprezentări și practici simbolice ce fac referire la zestre. „În formele tradiționale, căsătoria nu se face la întâmplare: tinerii participă la unele evenimente din viața socială a satului, la anumite munci executate în comun, la întrajutorare, la clăci, la șezători, petreceri și hore. Cu ocazia Anului Nou, de exemplu, cetele de flăcăi care colindă din casă în casă au urări anume pentru flăcăii de însurat și fetele de măritat. În forme alegorice, în aceste urări se vorbește despre căsătoria fericită și îndatoririle ce revin ambilor soți în căsnicie” [4, p. 18]. Așadar, nunțile erau precedate de o serie de practici sociale care reprezentau un fundament pentru cunoașterea tinerilor, stabilirea datei nunții, a nașilor etc. Peșitul reprezintă o etapă foarte importantă în cadrul acestor uniuni familiale. Era momentul când se întâlneau familiile mirilor și se luau hotărâri referitoare la viitorul familiei, se cunoșteau mai bine tinerii, se făceau schimburi de daruri între ei, se stabilea zestrea. „Nunta în Maramureș, informează Timiș Nicoară din Baia Mare, constituie un eveniment deosebit nu numai pentru tinerii care-și unesc viața și eforturile într-un cămin sau pentru părinții acestora, ci și pentru întregul sat. Cei doi tineri – mirele și mireasa sunt în atenția întregului sat din momentul când «au dat mâna» (s-au logodit) și până ce s-a încheiat nunta. În trecut se întâlneau cazuri mai dese și în Maramureș când unele căsătorii erau aranjate de părinții unor tineri, căsătorii condiționate de avere sau de «neamuri mari» (...). Mai ales părinții fetei trebuiau să făgăduiască părinților feciorului cât pământ și câte vite îi dădeau fetei ca zestre” [Citat după: 4, p. 20-21].

Etapa peșitului reprezintă o parte constitutivă a spectacolului nunții, „dacă tinerii hotărăsc să se ia, fata se duce și spune maică-si că băiatul cutare vrea

s-o ia, s-o pețească și se înțelege într-ascuns cu măică-sa ce și cum să facă nunta. Băiatul, flăcăul, spune și el, dar lui taică-său. Taică-său, dacă îi place și lui fata, că de obicei o cunoaște și el, îi zice: *Bine, să trimitem pețitori*" [4, p. 97]. Într-un exemplu de nuntă la Ivești, Vaslui, se trimeteau odinioară pețitorii „cu starostele cel mare în frunte, toți călări și frumos îmbrăcați ca în zi de sărbătoare, se opresc la casa fetei și zic orația de nuntă sau urătura aista:

– *Bună dimineața,*
Bună dimineața, cinstiți gospodari!
 – *Mulțămim dumneavoastră*
Vânători mari...
Dar ce umblați
Ce căutați?
 – *Ce umblăm*
Ce căutam
La nimeni n-avem
Samă să dăm
Căci multe țări am bătut
Multe mări am trecut
Și orașe și sate am colindat
Dar la nimeni samă n-am dat
Dar fiindcă ne-ntrebați
Să ne lăsați încetul cu încetișorul
Să ne dăm cuvântul cu adevărul...
Că tânărul nostru împărat
Gheorghe cel de toți laudat
De dimineață s-a sculat
Chică neagră-a pieptănat
Cu straie noi s-a îmbrăcat
Murgul și-a înșeuat
Cu trâmbița a sunat
Și pe toți ne-a adunat
Și la răsărit de soare
Am plecat la vânătoare
Să vânăm Țara de Sus
Dinspre apus
Până juganii ne-au stătut
Și potcoavele-au pierdut
Apoi, ne lăsarăm mai jos
Pe un deal frumos
Și am văzut munții cu brazii
Cerul cu stelele
Vâlcelele cu viorelele
Și-am dat de o urmă de fiară...
Unii ziseră că e urmă de zână
Să-i fie lui Gheorghe cunună...
Se mai găsiră alți vânători
Mai cunoscători
Și ziseră că e urmă de căprioară
Să-i fie lui Gheorghe soțioară.
Dar Gheorghe al nostru
Musafirul vostru
Călare pe un cal
Ca un Ducipal
Se ridică în scări

Se umflă în nări
Făcu ochii roată
Peste câmpia toată
Și văzurăm cum căprioara noastră
Se prefăcu o florică frumoasă
Și dragăstoasă...
Și văzând că nici nu-nflorește
Nici nu rodește
Nici locul nu-i priește
Ci mai multe se ofilește
Ne trimise pe noi aștia lipcani
Călări pe mândri jugani
Cu cozile-mpletite
Cu unghii cositorite
Și ne-au dat târnăcoape de argint
Să-i scoatem florica din pământ
S-o scoatem cu rădăcină
S-o răsădim la Gheorghe al nostru în grădină
Locul să-i priască
Să nu se ofilească
Acolo să-nflorească
Și să rodească
Dar venind pe drum încoace
Florica noastră iar se preface
În frumoasă căprioară
Dragălașă, bălăioară...
Și pe urma ei am pornit
Bând și chiuind
Din pistoale trosnind...
Până ce-am zărit
O stea mândră, luminoasă
Ce se lasă
Drept pe casa dumneavoastră
Noi după stea ne-am călăuzit
În casa dumneavoastră-am poposit
Să vă cerem căprioara:
Să ne-o dați
Că de noi nu scăpați...

(Acuma toți scot ploștile și le pun pe masă. Tatăl fetei însă iese în față și le spune cam așa: *Apăi cinstiți vânători, poate că dumneavoastră v-ați încurcat în cele urme și ați nimerit la noi din greșeală, că noi n-avem știre de vânatul dumneavoastră. Atunci, pețitorii se preface că vor să plece. Dar gazda îi oprește.) Starostele face pe supăratul și zice: *Apoi, dacă-i așa, să ne vedem de drum! Tatăl fetei, căci nu-i convine să-i plece pețitorii fetei, îi atrage cu ușurelul: *Dacă precum ne este lăsat nouă din străbuni vă poftim să ne fiți oaspeți în noaptea asta și de, poate că vânatul să vină de-amu încolo...*" [4, p. 100].**

Această orație de nuntă, căci forma se păstrează și pentru începerea nunții, nu numai la pețit, aminteste de un orizont mentalitar străvechi, de reprezentări simbolice de odinioară. Fata este imaginată succesiv drept o „fiară”, „o zână”, „o căprioară/ Să-i fie lui Gheorghe soțioară”, o „floricică frumoasă”,

„o stea mândră, luminoasă”. Toate aceste metamorfozări vorbesc despre vechi simboluri. Vânatoarea în sine este una simbolică. Îmblânzirea vânatului, aducerea „florii” cu rădăcină în grădina peșitorului „Locul să-i priască/ Să nu se ofilească/ Acolo să-nflorească/ Și să rodească” vorbesc despre o nuntă miraculoasă, despre continuitatea unor familii ce urmează să se înrudească.

Peșitul reprezintă o etapă esențială în imaginarul nunții, se întâlnesc părinții tinerilor, „întâi se pogodeau părinți cu părinți (fără tineri) și cu ceva neamuri și apoi se întâlneau copiii și schimbau bapteste (azi verighete)” [8, p. 64], „cu tatăl sau cu alte rude. Trebuie să se târguie” [8, p. 64], „se tocmeau ce-i da fetei. Se puna mare bază pe pământ” [8, p. 65], „de obicei mergeau în zile de sărbătoare, numai seara. Nu merg în zile de post că nu e bine” [8, p. 65], „foaie de dotă făceau cei bogați” [8, p. 65], „se tocmea zestrea” [8, p. 65]. „Se discuta zestrea și nunta. Se făcea uneori și act” [8, p. 67], „indiferent la ce oră ajungeau, se dădea bună dimineața” [8, p. 67]. Discuția despre zestre reprezenta o etapă necesară în economia nunții, „după ce cădeau de acord se făcea foaie de zestre, o scria unul din familie și pentru ginere și pentru mireasă, se schimbau între ele și erau păstrate de către socri. Se numea înțelegere” [8, p. 70], „adeseori se încheia un act dotal” [8, p. 70], „se făcea foaie de zestre în prezența a doi martori” [8, p. 70]. Se dădea drept zestre pământ, vite, galbeni, loc de casă, haine, scoarțe, ladă de zestre, „lada se lua duminică, atunci când pleca nunta la biserică. În ladă erau cămăși. Pe ladă – velințe, cergă de călți și de lână, perini, prosoape. După ce erau duse în casă lucrurile aduse ca zestre, mireasa împărțea daruri la rudele ginerelei: prosoape, cămăși (azi, la fel, lucruri cumpărate din târg). După aceea ieșeau, cu ele de gât, din casă și jucau Aidea – doiu (Hora miresii). Dădeau ocol de trei ori cu ginerele și o dată fără el, în mijloc cu o căldare de vin. După aceea, mireasa poftea la masă rudele și invitații ei. Se servea o ciorbă de oaie, friptură de oaie. După joc și veselie se retrăgeau pentru a fi poftiți la masă invitații ginerelei. Acum e la fel sau se iau lucrurile în săptămâna nunții: mobilă, aragaz, plăpumi, covoare” [8, p. 72].

„Lada de zestre (cu chichița lăzii – o cutie mică în ladă unde se țineau salbele). Se ridică o dată cu ridicare miresii. Lada cuprindea îmbrăcăminte (țoalele ei). Era dusă cu căruța cu boi la casa mirelui”, „o femeie numită pochinzel – ea încărca lada, ea o descărca și o păzea în timpul transportului. Pochinzelul – o femeie tânără, măritată, femeie de credință a mirelui și a miresii.” [8, p. 74]

Folclorul românesc înregistrează numeroase variante ale unor cântece epice ce vorbesc despre un profund orizont mentalitar românesc, despre alegorii ale morții ca nuntă sau despre presupuse testamente rostite în momente de cumpănă înțesa-

te totodată de o multitudine de metafore grăitoare simbolice. Așa este și cântecul epic *Colo sus pe munte verde* analizat de Radu Niculescu [5, p. 318] în lucrarea „Spre o poetică a baladei populare românești. Două studii de caz”, „subtipul ales de Radu Niculescu se înscrie în categoria pieselor mioritice, pentru că uneori eroina, presimțindu-și moartea aproape, se cere îngropată *În strunguța oilor/ În giocuțu mieilor cu trâmbița la cap și fluierul la picioare*” [1, p. 355]. Sunt sesizate două caracteristici esențiale ale tramei: „amenințarea reprezentată de turci ori zmei pentru stână și împletirea de real și fantastic, apropiată de basm” [5, p. 341].

Structura baladei se compune din șase episoade, autorul analizând în paralel profilul compozițional și tematic al versiunii colind, nu doar cel de cântec epic. În primul episod se prezintă peisajul mirific, ideal, unde se derulează viața pastorală. Al doilea episod prezintă protagoniștii: „Ei pe-un munte le păștea/ Și pe altul le mulgea/ Și pe altul le tundea,/ Frățioru-i ciobănaș/ Și soră-sa-i strungăraș” [5, p. 241]. Liniștea acestui spațiu ideal este tulburată de semnele apropierea unor vizitatori nedoriți ce sunt percepuți printr-o înnegurare a cerului, „fratele știe identitatea și intențiile grupului ce se apropie. Zmeii, leii ori turcii sunt peșitori greu de mulțumit” [5]. Episodul al IV-lea (*Refuzul*) prezintă diferențe în versiunea baladă față de colind: „1. Cererea peșitorilor; 2. Respingerea cererii de către frate; 3. Contraoferta acestuia; 4. Respingerea de către peșitori a contraofertei” [5, p. 280]. „Ceea ce se detașează net în subsidiar este faptul straniu că zestrea se oferă pentru a zădărnici raptul și nunta fetei. Amintind de animozitatea dintre socru și ginere din contextul baladei *Letinului*, conflictul dintre fratele fetei și prezumtivii cumnați nu se va termina la fel. Ciudat este și faptul că peșitorii sunt dispuși să renunțe la toate bunurile ce li se oferă în favoarea doritei mirese. Licitarea zestreii ia o turnură negativă: – *Eu pe soru-mea n-oi da/ Până capu sus mi-o sta! / V-oi da sute peste sute/ De mn'iori mândre cornute./ – Noi de-acelea n-om lua/ Numai tot pe soru-ta/ – V-oi da zeci și după zeci/ De mn'iori și de berbeci./ Berbecii-cu coarne-ntoarsă/ Și din ele aur varsă./ – Noi de-acelea n-om lua/ Numai tot pe soru-ta* [5, p. 289].

A cincea secvență coincide cu deznodământul, luarea silnică a ciobăniței este precedată de rugămintele fetei adresate fratelui, de a-i tăia pletele și de a-i lua cerceii, așezate la gălețile de mulș, ele vor anunța, prin degradare, decesul celei plecate. Secvența are unele înrudiri cu testamentul mioritic: *Oile cele cornute/ M-or plânge vara pe munte/ Oile cele bălăi/ M-or plânge vara pe văi/ Și m-or plânge la mutare/ Ca să vin să le dau sare,/ M-or căta, nu m-or afla,/ M-or jeli, nu m-or găsi.*

Radu Niculescu considera piesa folclorică „un moment de artă, episodic, de uimitoare finețe, al

baladei noastre populare, fiind în același timp un document revelator cu privire la profilul moral al poporului român” [5, p. 341].

Elementele prezente în baladă referitoare la un testament metaforic amintesc de balada *Miorița*, iar testamentul ciobanului din această baladă era considerat episodul central al baladei, după cum menționa Adrian Fochi în lucrarea sa „Miorița – tipologie, circulație, geneză, texte” [2, p. 223], el fiind nelipsit din toate variantele analizate. De aici concluzia că lipsa acestui episod din compunerea baladei înseamnă desființarea automată a ei. Dar tot aici și accentul special ce trebuie să se pună pe acest episod în interpretarea ideologică și artistică a baladei, ca și în încercarea de a determina liniile principale ale evoluției istorice a textului. Celelalte trei episoade care compun balada au parcă rolul de a pune în lumină conținutul testamentului ciobanului, creându-i perspectivele dramatice și atmosfera lirică; ele comentează, ancorând în realitatea tipică a vieții păstorești, dar și ridicând la nivelul celor mai izbutite generalizări artistice, ceea ce este etern uman în atașamentul omului față de munca sa, față de natura în mijlocul căreia trăiește, față de tot ceea ce constituie valorile de bază ale umanismului în accepția folclorică. Cheia de boltă a interpretării conținutului baladei este însă tema ce introduce episodul și îl justifică din punctul de vedere al desfășurării epice a baladei. Este vorba de *tema reacției ciobanului* la aflarea despre complotul urzit de tovarășii săi. Această temă aparține genetic acestui episod, dar datorită procesului de creștere al baladei până la forma actuală, în condițiile acestei noi înfățișări, servește ca element de legătură cu episoadele anterioare, putând apărea ca o continuare directă și logică a aceluia [2, p. 223]. Astfel, centralitatea episodului reprezentând testamentul ciobanului plasează balada într-un orizont mentalitar arhaic, cu profunde reprezentări simbolice în ceea ce privește pragurile vieții și ale morții, ale continuității într-un orizont familial, al integrării în armonia universală, al neuitării idealurilor sale.

Ieșind din orizontul metaforic și alegoric al *Mioriței*, ne putem îndrepta spre o pragmatică a gestualității simbolice în cadrul obiceiurilor de înmormântare, care sunt menite să integreze „dalbul călător” în linia strămoșilor, practicile sociale referitoare la moștenire având același rol de a asigura restabilirea ordinii sociale, așa cum menționa Nicolae Panea în lucrarea sa „Gramatica funerară”: „Integrarea sufletului celui decedat în lumea strămoșilor (...) nu are doar un aspect apotropaic, ci și unul ordonator social; astfel *ordinea socială* fiind definitiv reconfigurată, coerența schimburilor simbolice asigură coerența relațiilor sociale. În acest sens, trebuie amintit că, paralel cu [pomenile], se desfășoară *tratatările de moștenire*, care simbolizează tocmai efortul final de

a reinstaura armonia ordinii sociale, deteriorată de moarte” [6, p. 66].

Testamentul nescris, cu limbă de moarte, „se moștenește cu limbă de moarte, pe patul morții... adică se făcea o simplă declarație în auzul câtorva persoane care erau în fapt persoanele care primeau moștenirea”, se mai numea „grai de moarte” în județul Gorj sau „prin viu grai” în județul Vâlcea. Uneori „nu se mai făcea în scris. Se respecta vorba”, „cel care trăgea să moară lăsa ultima lui dorință sub formă de spusă”, „se lăsa cu limbă de moarte”. Se făceau și acte, „prin vorbă și acte. Se știa de tot satul că celui mic îi rămâne casa”, „pentru copii, urmași se lăsa avere sau chiar sfaturi” [8, p. 234]. Despre unele sfaturi primite de la înaintași își aduce aminte și Gruia Constanța, mai exact despre măsurarea terenului cu stânjenu: „așa se măsură pe vremea bunicului, cu stânjenu, în urmă cu 200–300 de ani; stânjenu avea 2 m lungime, era o nuia lungă. Moșu’ ne zicea: *Noi, tată, nu om mai fi, dar voi să țineți de măsura asta*”¹.

Participanții la ultimele dorințe ale muribundului erau „cel care lasă moștenirea și familia lui”, existau uneori și martori străini – „se lăsa celor din familie, de obicei, chemându-se la căpătâiul celui care trăgea să moară, unul sau doi bătrâni din sat, în fața cărora se spunea cu limbă de moarte” [8, p. 235].

Alteori, în lipsa unei succesiuni explicite, „băiatul cel mic moștenește casa părintească”, „se respecta fără alte formalități. Toți copiii primeau egal”, „prin frățietate la împărțeală, adică împărțeală egală”, „prin *lege de frăție*, își împărțeau totul frățeste” sau „se năștea gâlceavă și lucrurile nu se rezolvau decât prin proces” [8, p. 235].

Testamentul cu limbă de moarte este atestat și în documentele vremii, de exemplu Documentul nr. 155 din 3 august 1594 [3] menționa: „Din mila lui Dumnezeu, Io Mihail voevod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Petrașco voevod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele boierului domniei mele Stănilă postelnic, ca să-i fie lui și fiilor lui, câți îi va da Dumnezeu, satul Vâlcănești toți, cu tot hotarul și cu tot venitul și cu toți vecinii și satul Ciomăgești și Calopăr și Salcea toată cu toate hotarele și cu tot venitul și cu toți vecinii și satul Braloștița și Filiași și Cârnești jumătate, de pretutindeni, cu tot venitul și cu toți vecinii, pentru că aceste sate mai sus zise au fost ale jupăniței Chira. Astfel fii din trupul ei n’au rămas și nici altă rudă, numai Stănilă postelnic nepot. Iar întru acesta, jupănița Chira, mătușa lui Stănilă postelnic, l-a dăruit și a miluit pe nepotul său Stănilă postelnic cu aceste sate mai sus zise. Și a avut și alt nepot din altă latură, anume Dumitru logofăt din Pleșoi. Astfel, lui nu i-a dat nimic să aibă din sate. Iar după moartea jitelniței Chira, iar Dumitru logofăt din Pleșoi așa a vrut, să

ia jumătate din averile jupăniței Chira, din averile mătușei sale, Chira. Iar la aceasta, domnia mea am cercetat și am adevărat cu toți cinstiții dregători ai domniei mele și am dat domnia mea între ei 4 boieri, anume: Dobre vornic din Costești și Badea paharnic din Grădiște și Manea din Mănțești și Neagoe din Ișalnița, ca să cerceteze, cum vor adevăra cu sufletele lor, așa să-i judece și să-i întocmească și să adevărească, cum a lăsat jupănița Chira cu *limba ei la vremea morții*. Astfel, ei așa au adevărat și au judecat cu sufletele lor ca din averile jitelniței Chira să stăpânească Dumitru logofăt o parte din toate averile și din bani, iar cealaltă parte să o stăpânească Stănilă postelnic, pentru că așa a lăsat ea, *ca s-o pomenească și să-i facă sărindarele și toate ce-i vor trebui după moartea ei și în viața ei (...)*. Stănilă nu are fiii din trupul lui și se înfrățeste cu verii lui primari, Neagoe și Moisi peste „toate satele și Ațigani și toate averile să fie ale lui Neagoe și Moisi să-l pomenească”.

Observăm două tipuri de moștenire, unul al jupăniței Chira „cu limba ei la vremea morții” către Stănilă „ca s-o pomenească și să-i facă sărindarele și toate ce-i vor trebui după moartea ei și în viața ei” și actul de înfrățire a lui Stănilă, care nu are moștenitori, cu verii săi primari Neagoe și Moisi. Iată exemple concludente referitoare la orizontul mentalitar al vremii, cu întărirea înruderilor prin acte de înfrățire, ce ține de respectul pentru testamentul făcut cu limbă de moarte.

Un alt mod de a moșteni este cel prin înfiere. Vom da un exemplu din secolul al XVI-lea, pentru a putea înțelege vechimea acestor practici sociale specifice unei perioade atât de îndelungate în timp. Astfel, Documentul nr. 19 din DIR, vol. VI, din data de 1 septembrie 1591 – 31 august 1592 [3] avea următoarea descriere: Radu postelnicul din Stănciști înfiază pe Socol, dăruindu-i toată partea lui de moșie din Răzvadul de Sus; textul propriu-zis al documentului este următorul: „Adică eu, Radu postelnic, feciorul lui Cârstiiian postelnic și al jupănesăi Nișăi din Stănciști, mărturisesc cu al meu zăpis, ca să fie credincios și stătător la mâna văru-miu, lu Socol, fiul tatii Drăghici și al mătușe-mea, Irinii, cum să se știa neavându iu fecioriu de pe trupul meu, să-mi rămână pomană pe urmă, luat-am eu pre acestu cocon la naștere lui în brațele mele, dă l-am botezatu și i-am pus numele Socol, pre moșul nostru. Și după botezu, sculatu-m-am iu, dă l-am dăruit și l-am miluit cu toată partea mea de moșie de în Răzvadul de Sus, însă despre frații mei de ocină a patra parte și

de în câmp și de apă și de pădure și dealul cu vinericiul și de în silești satului, ca să fie acest cocon, lu Socol, moșii în veci și mie pomană”.

Observăm prin toate aceste obiceiuri și documente de odinioară anumite practici sociale, reprezentări simbolice ale unui act cu multiple consecințe, cum este cel al moștenirii, se observă o epocă, un orizont mentalitar, continuități sau schimbări radicale în rândul actelor contemporane, totul amintește de un imaginar simbolic activ în vremurile de odinioară.

Note

¹ Gruia Constanța, informator de teren din Cernătești, 65 de ani, născută în 1948. Cercetare de teren derulată în 2013.

Referințe bibliografice

1. Ciubotaru S. Recenzie la lucrarea lui Radu Niculescu. Spre o poetică a baladei populare românești. Două studii de caz. Brăila: Sfântul Ierarh Nicolae, 2012. In: Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei, nr. 13. Iași: Palatul Culturii, 2013, p. 355-356.
2. Fochi A. Miorița – tipologie, circulație, geneză, text. București: Editura Academiei Române, 1964, 1106 p.
3. DIR. Vol. VI. Seria B. Țara Românească. București: Editura Academiei Române, 1960, 695 p.
4. Meitoiu I. Spectacolul Nunților. București: Editura Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, 1969, 638 p.
5. Niculescu R. Spre o poetică a baladei populare românești. Două studii de caz. Brăila: Sfântul Ierarh Nicolae, 2012, 352 p.
6. Panea N. Gramatica funerarului. Craiova: Scrisul Românesc, 2003, 183 p.
7. Pop M. Sensul unei solemnități tradiționale. In: Scânteia. București, 1966, 24 noiembrie.
8. ***Corpus de documente etnografice. Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român. Vol. 1. Oltenia. Coord. Ion Ghinoiu. București: Editura Enciclopedică, 2001.

Gabriela Boangiu (Craiova, România). Doctor în filologie. Cercetător științific gradul III, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”, Academia Română.

Габриела Боанжиу (Крайова, Румыния). Доктор филологии. Научный сотрудник, степень III, Институт социогуманитарных исследований им. К. С. Николэску-Плопшор, Академия Румынии.

Gabriela Boangiu (Craiova, Romania). PhD of Philology. Researcher III, Institute for Socio-Human Research “C. S. Nicolăescu-Plopșor”, Romanian Academy.

E-mail: boangiu_g@yahoo.com